

**Program realizacji zadań
w zakresie bieżącego funkcjonowania i strategii rozwoju
Miejskiej Biblioteki Publicznej w Chojnicach
na lata 2026-2031**

Wstęp

Niniejszy dokument przedstawia zarys funkcjonowania i strategię rozwoju Miejskiej Biblioteki Publicznej w Chojnicach na lata 2026–2031, przygotowane z perspektywy wicedyrektora tej samorządowej instytucji kultury. Jestem bowiem zorientowany w potencjale pracowników, możliwościach technicznych i lokalowych biblioteki oraz otoczenia społeczno-gospodarczego chojnickiej biblioteki. Przedstawiony plan uwzględnia w szczególności obowiązujące ramy prawne, organizacyjne, statutowe, kadrowe i finansowe jednostki, a także wskazuje działania, których realizacja jest możliwa przy pełnym wsparciu Burmistrza Miasta Chojnice oraz Rady Miejskiej. Celem nadrzędnym jest przy tym połączenie tradycyjnych funkcji bibliotecznych z działalnością kulturalną, edukacyjną i naukową, ukierunkowanych w dłuższej perspektywie na uzyskanie przez bibliotekę statusu księżnicy o charakterze naukowym.

Misja

Zapewnienie mieszkańcom Chojnic dostępu do usług bibliotecznych na europejskim poziomie, w szczególności poprzez tworzenie warunków do korzystania przez czytelników z wiedzy, dóbr kultury i form edukacji. W tym celu lokalna biblioteka publiczna musi zapewnić profesjonalne udostępnianie zbiorów bibliotecznych, organizować wydarzenia zapewniające promocję jej działalności, integrować środowiska bibliotekarzy, czytelników i lokalnych animatorów kultury w celu zachęcania do czytelnictwa oraz rozwijać współpracę z innymi bibliotekami, poszerzać dostęp do zasobów cyfrowych z poszanowaniem dla regionalnego dziedzictwa. Ponadto powinna również aktywizować swoich pracowników

i czytelników, a także innych obywateli w podejmowaniu przez nich własnych działań twórczych, a także partycypacji przez nich w działalności naukowej.

Działalność bieżąca

Doświadczenia wypracowane w toku kilkudziesięcioletniego funkcjonowania Miejskiej Biblioteki Publicznej w Chojnicach powinny być bazą dla ewentualnych zmian. W szczególności należy zachować kontakt z dotychczasowymi czytelnikami, m.in. poprzez podkreślenie ich wkładu w rozwój lokalnego czytelnictwa, które z kolei należy traktować jako naturalne zaplecze dla podnoszenia aspiracji kulturalnych mieszkańców miasta i powiatu. Dostęp do lektury, kontakt z autorami i wydawcami w trakcie organizowanych przez bibliotekę spotkań, wszelkie formy zachęcania do sięgania wartościowej literatury pomaga w tworzeniu środowiska, które stawia coraz większe wymagania, a przez to korzysta z innych form działalności kulturalnej w mieście, na przykład świadczonych przez dom kultury czy muzeum. Bieżące świadczenie usług bibliotecznych wymaga zatem profesjonalizmu i zaangażowania ze strony pracowników, których powinna motywować i wspierać w tym względzie dyrekcja biblioteki. Ponadto, uwzględniając zagrożenia zewnętrzne, należy szczególnie nacisk położyć na przeciwdziałanie zagrożeniom dla bezpieczeństwa czytelników i infrastruktury bibliotecznej, np. w postaci nieuprawnionego pozyskania danych osobowych lub cyberataków.

Wizja na rok 2036¹

Miejska Biblioteka Publiczna w Chojnicach powinna w tym czasie stać się nowoczesną, multimedialną Książnicą Chojnicką, pełniącą wciąż wszystkie funkcje biblioteki publicznej (miejskiej i powiatowej), a ponadto ponadlokalnego centrum kultury, ośrodka nauki obywatelskiej i repozytorium dziedzictwa lokalnego, współpracując w tych przedsięwzięciach z krajowymi i międzynarodowymi instytucjami kultury, oświaty i szkolnictwa wyższego.

I. Dział Biblioteczny – Zadania Merytoryczne w Zakresie Udostępniania Zbiorów i Promocji Czytelnictwa

W nadchodzącym pięcioleciu Miejska Biblioteka Publiczna w Chojnicach powinna rozwijać nie tylko działalność w zakresie gromadzenia, opracowania i udostępniania zbiorów, kierując się przy tym jej statutowymi zadaniami, ale ponadto wdrażać warunki podnoszące możliwości organizacyjno-finansowe placówki, w szczególności poprzez aktywne pozyskiwanie funduszy i racjonalizację wydatków. Podstawowym celem powinno pozostać oczywiście zapewnienie mieszkańcom (czytelnikom), w najszerszej mierze nieodpłatnego i komfortowego, dostępu do zasobów wiedzy i kultury, z zachowaniem najwyższych standardów obsługi czytelniczej. Tym samym kluczowym obszarem aktywności kadry bibliotecznej powinien być dalszy rozwój i modernizacja procesu wypożyczania zbiorów, zarówno w formie tradycyjnej, jak i cyfrowej. Przy czym, w tym ostatnim zakresie, ukierunkowana przede wszystkim na pozyskanie młodego czytelnika, dla którego praca z materiałami na nośnikach elektronicznych jest obecnie bardziej wygodna aniżeli na materiałach w formie papierowej. Wymaga to konsekwentnego poszerzania księgozbioru o nowości wydawnicze, literaturę specjalistyczną, popularnonaukową oraz pozycje odpowiadające zgłaszanym przez użytkowników potrzebom edukacyjnym i hobbystycznym. Priorytetem powinno być zwiększenie udziału literatury dla dzieci i młodzieży, w tym m.in. komiksów, książek obrazkowych i literatury Young Adult, co będzie rozwijało kompetencje czytelnicze wśród najmłodszych grup mieszkańców. Równolegle rozwijany powinien być również księgozbiór regionalny, stanowiący nie tylko ważny element lokalnej tożsamości, ale i formę krzewienia patriotyzmu lokalnego i przywiązania do

¹ Choć pełna realizacja powyższych założeń wykracza poza horyzont pięcioletni, to niewątpliwie możliwe jest uruchomienie i ugruntowanie procesu, który w perspektywie długofalowej doprowadzi do osiągnięcia zamierzonych efektów do roku 2036.

rodzinnego miasta. Szczęólnego znaczenia nabieraj obecnie zbiory specjalne, w tym audiobooki i publikacje elektroniczne w ramach specjalistycznych dziedzin wiedzy, co wynika z ograniczonego dostępu do takich materiałów wydawanych w formach tradycyjnych. Odległość Chojnic od głównych ośrodków bibliotecznych kraju, koszt i długotrwałość wymiany bibliotecznej stanowią bariery, które powinno się pokonywać poprzez szukanie dla nich elektronicznych zamienników.

W zakresie organizacji wypożyczeń założeniem powinna być dalsza digitalizacja procesów, obejmująca pełne wykorzystanie systemu bibliotecznego, automatyzację zwrotów oraz możliwość rezerwacji i prolongaty książek online. Ułatwia to dostęp do zbiorów osobom pracującym, seniorom oraz młodzieży szkolnej, co wprost przekłada się na zwiększenie liczby aktywnych użytkowników. W perspektywie pięciu lat można doprowadzić do stopniowej wymiany części infrastruktury technicznej i informatycznej, w tym wyposażenie biblioteki w nowoczesne stanowiska czytelnicze.

Promocja czytelnictwa powinna być w przyszłości realizowana jako integralny element funkcjonowania działu bibliotecznego. Założeniem jest cykliczna organizacja wydarzeń popularyzujących czytelnictwo: spotkań autorskich, klubów dyskusyjnych, warsztatów literackich dla dzieci i młodzieży oraz akcji tematycznych (np. Noc Bibliotek, Dwa tygodnie z książką, Zaczytane wakacje, Odjazdowy bibliotekarz). Działania te powinny być wspierane aktywnością w mediach społecznościowych, a przez to budowaniem przez chojnicką bibliotekę rozpoznawalnej marki, także poprzez systematyczną współpracę z lokalnymi instytucjami kultury, szkołami, przedszkolami i organizacjami pozarządowymi.

Istotnym narzędziem promocyjnym powinno być również wykorzystanie przestrzeni bibliotecznej (Wszechnicy Chojnickiej) jako ogólnodostępnego miejsca spotkań i aktywności kulturalnej. W tym celu należy kontynuować wysiłki w celu doposażania strefy dla najmłodszych użytkowników, tworzenia miejsc do cichej pracy i nauki oraz udostępnianie przestrzeni dla inicjatyw oddolnych lub podmiotów zewnętrznych. Biblioteka powinna również kontynuować działania włączające grupy o szczególnych potrzebach, w tym osoby z niepełnosprawnościami, zagrożonych wykluczeniem i seniorów, poprzez ofertę audiobooków, duży druk, pomoc asystencką, wolontariat biblioteczny i dostosowane do potrzeb tych środowisk wydarzenia.

Wszystkie opisane wyżej działania powinny być realizowane w sposób racjonalny budżetowo, z wykorzystaniem środków własnych, dotacji samorządowych oraz środków zewnętrznych (granty, programy MKiDN). Efektem takiego zarządzania instytucją powinno być utrzymanie stabilnego, wysokiego poziomu jakości usług bibliotecznych połączone z sukcesywnym

zwiększaniem liczby czytelników i samych wypożyczeni bibliotecznych, zgodnie z misją Miejskiej Biblioteki Publicznej w Chojnicach i standardami usług bibliotecznych. W tym celu personel biblioteczny musi stale nabywać dodatkowych umiejętności i kompetencji, czemu służyć powinny programy doskonalenia zawodowego i specjalistyczne szkolenia.

II. Utrzymanie i Rozwój Działań Kulturalnych

W perspektywie najbliższych pięciu lat Miejska Biblioteka Publiczna w Chojnicach powinna kontynuować swoje angażowanie się w rozwój lokalnych przedsięwzięć kulturalnych, które stanowią jeden z filarów jej misji społecznej. Priorytetem pozostaje utrzymanie dotychczasowego, wysoko ocenianego przez mieszkańców poziomu aktywności oraz poszerzanie oferty w sposób odpowiadający na potrzeby różnych grup odbiorców. Biblioteka powinna nadal rozwijać wszelkie formy działalności jako samorządowa instytucja kultury, stojąca na straży dorobku słowa pisanego, zapewniając dostęp do literatury oraz przestrzeń do wymiany myśli, doświadczeń i inspiracji.

Kluczowym obszarem pozostać powinna możliwie częsta organizacja spotkań autorskich, paneli dyskusyjnych, prelekcji oraz wykładów z udziałem pisarzy, poetów, reporterów, tłumaczy, badaczy literatury i innych przedstawicieli środowisk twórczych. Spotkania tego rodzaju pełnią nie tylko funkcje edukacyjną i integracyjną, wzmacniając więź między czytelnikami a współczesną kulturą literacką, ale pozwalają chojniczanom na nawiązanie kontaktów, a gościom na bliższe zapoznanie się z dorobkiem historycznym i kulturalnym naszego miasta. W kolejnych latach należy dążyć do wzbogacenia oferty o rozmowy tematyczne dotyczące historii regionu, reportaży, literatury faktu oraz zagadnień humanistycznych, a także o zapewnienie interaktywnych form udziału publiczności w takich przedsięwzięciach.

Równolegle w bibliotece powinno się kontynuować i rozwijać ofertę warsztatową skierowaną zarówno do dzieci i młodzieży, jak i dorosłych. Warsztaty kreatywnego pisania, zajęcia z ilustracji książkowej, warsztaty dziennikarskie, lekcje biblioteczne czy programy edukacyjne wprowadzające w świat literatury pozostają kluczowymi narzędziami budowania wrażliwości literackiej oraz rozwijania kompetencji kulturowych. Szczególny nacisk zostanie położony na działania wzmacniające umiejętność obcowania z tekstem, myślenia krytycznego i twórczej interpretacji.

Istotnym zadaniem biblioteki powinna być również konsekwentna promocja czytelnictwa i samej instytucji jako miejsca otwartego, dostępnego i przyjaznego. W tym celu planuje się intensyfikację działań informacyjnych w mediach społecznościowych oraz rozwijanie identyfikacji wizualnej wydarzeń i projektów. Biblioteka zamierza również kontynuować akcje popularyzatorskie, takie jak wystawy tematyczne, rekomendacje książkowe, kampanie sezonowe oraz projekty angażujące społeczność lokalną, m.in. wspólne czytania i przedsięwzięcia literacko-artystyczne.

Wszystkie wymienione działania mają na celu utrzymanie żywej obecności biblioteki w świadomości mieszkańców oraz wzmacnianie jej pozycji jako ważnego ośrodka kultury w mieście. Biblioteka pełni bowiem rolę atrakcyjnej przestrzeni spotkań i inspiracji, w której literatura pozostaje podstawowym narzędziem budowania więzi społecznych i rozwoju kulturowego.

III. Kierunek Nauka – Rozwój Funkcji Badawczych i Edukacyjnych Biblioteki

W nadchodzącym pięcioleciu Miejska Biblioteka Publiczna w Chojnicach powinna stopniowo, lecz konsekwentnie wzmacniać komponent naukowy w swojej działalności, dążąc do uzyskania w przyszłości statusu biblioteki naukowej. Choć proces ten wykracza poza standardowy zakres funkcjonowania biblioteki publicznej i może wymagać okresu dłuższego niż jedna kadencja strategiczna, już teraz możliwe jest podjęcie działań przygotowawczych, które zainicjują przekształcanie instytucji w kierunku modelu księżnicy, wzorowanego na praktykach takich jednostek jak Książnica Toruńska. W związku z tym zasadne jest rozpoczęcie prac nad zmianą statutu, wprowadzając w jego treści określenie „Książnica Chojnicka”, co podkreśli zarówno naukowe ambicje, jak i poszerzony profil działalności, obejmujący m.in. działalność wydawniczą, naukowo-badawczą i edukacyjną.

Jednym z kluczowych kierunków rozwoju powinno być w tym względzie wzmocnienie potencjału Akademii Titiusa, która stanowi fundament lokalnej działalności popularnonaukowej dla dzieci, o działalność naukową i edukacyjną dorosłych. W kolejnych latach należy zaplanować poszerzenie jej funkcjonowania o wykłady tematyczne, cykle seminaryjne oraz kursy prowadzone przez specjalistów reprezentujących różne dyscypliny – od nauk humanistycznych i społecznych, przez nauki przyrodnicze, po kwestie związane z profilaktyką zdrowotną i rozwojem osobistym. Z myślą o usystematyzowaniu i rozwinięciu tej działalności przewiduje się powołanie programu „Nauka Obywatelska”, będącego formą

lokalnego forum badawczego. Program ten umożliwi zarówno zapraszanie naukowców z zewnątrz, jak i angażowanie mieszkańców w działania o charakterze naukowym – poszukiwania źródeł historycznych, dokumentów, wspomnień, fotografii, a także w projekty związane z regionalizmem i ochroną dziedzictwa kulturowego.

Realizacja działań naukowych powinna być wspierana współpracą z instytucjami o zbliżonym profilu zadaniowym. Stąd dalsza potrzeba rozwijania partnerstw z ośrodkami naukowymi, parkiem narodowym, czy instytucjami pomocy społecznej, takimi jak MOPS, aby organizować prelekcje, warsztaty i seminaria prowadzone przez psychologów, pedagogów, biologów czy specjalistów ds. profilaktyki zdrowotnej i społecznej. Współpraca ta umożliwi poszerzenie zakresu edukacji dorosłych, tworząc ofertę spójną z założeniami nowoczesnej biblioteki publicznej pełniącej funkcję centrum wiedzy i rozwoju kompetencji społecznych.

Istotnym narzędziem realizacji funkcji naukowych musi być dalszy rozwój Mediateki oraz jej zasobów cyfrowych. W perspektywie pięcioletniej biblioteka powinna zwiększyć liczbę stanowisk komputerowych, rozbudowywać infrastrukturę informatyczną oraz rozszerzyć ofertę o dostęp do cyfrowych repozytoriów naukowych, katalogów bibliotek światowych oraz baz tematycznych. Jednocześnie powinna też nawiązać współpracę z instytucjami w Europie i poza nią, które posiadają w swoich zbiorach starodruki i publikacje związane z Chojnicami oraz ich dawnymi mieszkańcami. Dotyczy to zasobów znajdujących się m.in. w Monachium, Berlinie, Genewie czy Paryżu. Celem powinno być stworzenie cyfrowego kompendium *Chojniciana*, obejmującego zarówno obiekty dawne, jak i twórczość współczesnych naukowców pochodzących z Chojnic.

Dążenie to ma charakter długofalowy i wymagać będzie czasu, specjalistycznej współpracy oraz stopniowego rozszerzania zaplecza technicznego. W perspektywie najbliższych pięciu lat realne jest jednak nie tylko rozpoczęcie tego procesu, lecz także stworzenie zarysu infrastruktury cyfrowej, katalogu instytucji partnerskich oraz pierwszych repozytoriów treści. Projekt ten ma strategiczne znaczenie dla wizerunku biblioteki, a równocześnie wpisuje się w misję zachowania i udostępniania dziedzictwa kulturowego regionu.

W efekcie podjęcia wyżej opisanych działań biblioteka będzie mogła stopniowo rozwijać funkcję instytucji naukowej, jednocześnie pozostając otwartą przestrzenią dla mieszkańców. Wzmocnienie działalności badawczej, edukacyjnej i cyfrowej pozwoli przekształcić ją w lokalne centrum nauki – miejsce, w którym wiedza jest tworzona, popularyzowana i udostępniana, a mieszkańcy mogą w sposób aktywny uczestniczyć w jej rozwijaniu. Choć perspektywa pięciu lat może nie być wystarczająca do pełnego osiągnięcia statusu biblioteki naukowej, to z pewnością pozwoli na zainicjowanie procesu, który w dłuższej perspektywie

doprowadzi do umocnienia pozycji biblioteki jako księżnicy o znaczącym potencjale badawczym i kulturalnym.

Podsumowanie

Powyższy plan działalności i rozwoju MBP w Chojnicach na lata 2026–2031 stanowi dokument, którego celem jest stworzenie nowoczesnej, wielofunkcyjnej biblioteki – ośrodka wiedzy, kultury i nauki obywatelskiej. Przy odpowiednim wsparciu władz miasta i aktywnych mieszkańców możliwe jest zainicjowanie procesu przekształcania biblioteki w jednostkę o charakterze księżnicy naukowej, a także rozwój zasobów cyfrowych, działalności kulturalnej i edukacyjnej służącej na zasadzie powszechności wszystkim mieszkańcom.

Jest to projekt ambitny, ale realny, zakładający stopniowe wprowadzanie zmian oraz budowanie długotrwałych partnerstw. Jego celem jest realne zaspakajanie potrzeb i zahamowanie niekorzystnych tendencji objawiających się odchodzeniem od tradycyjnych form czytelnictwa i ograniczaniem się do bezrefleksyjnego przeglądania Internetu.